

Nr 341.

Av herr **Ohlon m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetarskyddsstyrelse och förstärkning av yrkesinspektionen m. m.

I proposition nr 184 till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t inrättandet av ett nytt ämbetsverk, arbetarskyddsstyrelsen. Till grund för propositionen ligga utredningar och förslag, som avgivits av 1938 års arbetarskyddskommitté.

Det viktigaste av de centrala organ, som hava tillsynen över arbetarskyddslagstiftningens tillämpning, är riksförsäkringsanstalten, som yrkesinspektionen sorterar under. Ärendena handläggas där av arbetarskyddsbyrån. Arbetstidslagarnas tillämpning och tvister rörande dessa utövas av arbetsrådet. Vissa uppgifter rörande arbetarskyddslagstiftningens genomförande åvila även andra centrala myndigheter såsom kommerskollegium, medicinalstyrelsen, järnvägsstyrelsen etc., men de viktigare uppgifterna åvila de två tidigare nämnda ämbetsverken. Den direkta tillsynen av lagstiftningens efterlevnad utövas av yrkesinspektionens lokala befattningshavare, yrkesinspektörer och dem underställda tjänstemän samt kommunala tillsyningsorgan, d. v. s. i allmänhet hälsovårdsnämnden eller, där sådan inte tillsatts, kommunalnämnden.

Enligt det av de sakkunniga framlagda förslaget skulle de olika organ, som handlägga frågor rörande arbetarskydd, sammanföras till ett ämbetsverk med sex byråer och med en generaldirektör i spetsen. Härvid skulle de redan existerande organen jämte arbetsrådet överföras till arbetarskyddsstyrelsen, varvid personalen skulle utökas med 71 nya befattningshavare.

I propositionen föreslår departementschefen att arbetarskyddsstyrelsen skall bestå av tre byråer, nämligen en arbetstidsbyrå, en skyddsteknisk byrå för skyddstekniska m. fl. ärenden samt en kanslibyrå för administrativa och kamerala ärenden. Vid sidan av byråerna skulle finnas tre avdelningar: en socialavdelning, en skogsavdelning och en trafikavdelning. Departementschefen föreslår att arbetarskyddsstyrelsen inrättas från och med den 1 januari 1949 och att den i huvudsak bildas genom en sammanslagning av det nuvarande arbetsrådet och riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå. I spetsen för styrelsen skall stå en generaldirektör. Antalet befattningar föreslår departementschefen ökat från 46 i den nuvarande organisationen till 61.

Den allmänna yrkesinspektionen åligger att ha tillsyn över att arbetarskyddslagen efterlevs liksom lagen om arbetstidens begränsning för detaljaffärer,

kaféer m. m. Vidare skall yrkesinspektionen följa arbetarskyddsväsendets utveckling och genom upplysningsverksamhet förebygga olycksfall och yrkesjukdomar.

Industriens utveckling och de därmed ökade yrkesriskerna ha skyddsvårdande myndigheter eller instanser ej förmått till fulla följa. Läget har därför blivit sådant att omfattande åtgärder till förbättring av skyddsverksamheten äro motiverade. Antalet olycksfall i arbetet var för 1947 omkring 282 000 eller 900 om dagen. De nuvarande förhållandena måste förbättras och för detta fordras en ökad positiv insats av skyddsarbetet. Även om en glädjande tendens gör sig gällande bland arbetsgivare och arbetstagare till samarbete på detta område, torde en fortsatt utbyggnad av tillsynsorganisationen vara av grundläggande betydelse, vilket också departementschefen förordar. Bristerna i övervakningssystemet torde vara störst inom den tidigare omtalade lokala övervakningen, vilket i huvudsak beror på personalbrist. Som en allmän iakttagelse i detta fall kan antecknas, att ju större ett företag är desto bättre är det sörjt för välfärdsanordningar och lokaliteter. De största missförhållandena torde som regel stå att finna inom de små arbetsplatserna och ej minst vid de företag, som enligt lag skola stå under kommunal tillsyn. Det kan i detta sammanhang vara av intresse att ta del av den statistik, som förefinnes över nuvarande inspektionsfrekvens. Av denna framgår att de hos yrkesinspektörerna år 1945 registrerade arbetsställena besöktes vart tredje år, de hos yrksunderinspektörerna registrerade arbetsställena inte fullt vartannat år och de hos kvinnliga yrkesinspektionen registrerade arbetsställena vart fjärde eller vart femte år.

Den lokala tillsynen av hälsovårdsnämnder och kommunalnämnder omfattar huvudsakligen mindre arbetsställen utan maskinell utrustning, där antalet anställda är mindre än tio. Kommittén föreslår, att den kommunala tillsynen bibehålles trots att den visat sig brista i effektivitet. Av remissvaren framgår däremot med önskvärd tydlighet att den kommunala tillsynen bör slopas. Sålunda förordas detta av flera sakkunniga såsom riksförsäkringsanstaltens arbetsbyrå samt även av LO. Av nämnda yttranden framgår också att den kommunala tillsynen på intet sätt kan anses fullgöra sina uppgifter. Det är därför att beklaga, att man i propositionen dock föreslår att denna arbetsform skall bibehållas. Orsaken torde närmast vara att söka i ekonomiska skäl. Departementschefen föreslår att detta system skall behållas, men framhåller att detta är mer att anse som ett provisorium. När den nya arbetarskyddslagstiftningen framlägges, vilket är att vänta vid nästa riksdag, kommer man att ta definitiv ställning till frågan.

Inspektionsverksamheten på arbetsplatser är av allra största vikt och är över huvud taget absolut nödvändig om arbetsskyddslagen skall efterlevas på de små och medelstora arbetsplatserna. Den okunnighet om gällande bestämmelser och brist på intresse, som ofta visas av de mindre företagen, kan icke bekämpas på annat sätt än genom regellundet, helst flera gånger årligen, åter-

kommande inspektioner. Detta är enligt vår mening möjligt att åstadkomma i fall flera lägre tjänstemän tillsätts inom de olika yrkesinspektionsdistrikten och den kommunala tillsynen slopas. Ett viktigt villkor för att en sådan åtgärd skall bli effektiv är att verksamheten vid yrkesinspektionerna i full utsträckning motoriseras. Enligt gällande bestämmelser i resereglementet är denna möjlighet i det närmaste utesluten. Tjänstemännen äro »i planlagt område» hänvisade till »kommunala» trafikmedel och det medför en ofantlig tidsspillan. Med ett disponibelt motorfordon kan man räkna med att en tjänsteman normalt såväl i stad som på landet kan hinna med att inspektera ungefär fem gånger så många arbetsplatser, som om dessa skola företagas enligt resereglementets föreskrifter.

Enligt vår mening är det väsentliga, att en utökning av fältarbetet kommer till stånd. Att därför skapa ett nytt ämbetsverk med de stora kostnader, som detta måste medföra, anse vi i denna ekonomiskt bekymmersamma tid vara olämpligt. Vi ha fått den uppfattningen att kommittén underskattat vikten av de lokala organens självständiga handlande och anse att förslaget om överorganisationen bör skjutas på framtiden icke minst med tanke på att man kan räkna med att till nästa års riksdag det nya lagförslaget kommer att framläggas. De arbetsuppgifter, som enligt förslaget skola sammanföras till ett centralt ämbetsverk, äro så pass olikartade, att någon tvingande nödvändighet att skapa en överinstans knappast föreligger. Departementschefen har också påpekat det behov som föreligger att förstärka den lokala yrkesinspektionen. Vi föreslå alltså att riksdagen föreslår åtgärder att intensifiera fältarbetet och låter utbyggnaden av den centrala överbyggnaden anstå tills den nya lagen antagits och man börjat få praktiska erfarenheter av hur den verkar.

Vi anse detta i dagens läge vara det angelägnaste och få med hänsyn till vad ovan anförts anhålla,

dels att riksdagen måtte avslå proposition nr 184 i vad det gäller inrättandet av ett nytt ämbetsverk, arbetarskyddsstyrelsen,

dels att vederbörande utskott måtte företaga beräkningar av de anslag, som komma att erfordras för att fullfölja de nuvarande institutionernas arbete, samt

hemställa om förnyad utredning i enlighet med de i motionen anförda riktlinjerna.

Stockholm den 7 april 1948.

Sven Em. Ohlon.

Emil Petersson.

Hardy Göransson.